

Dráma-vár dél-nyugaton

A pécsi Leőwey Klára Gimnázium tanárai közül az utóbbi két évben öten vettek részt drámapedagógiai tanfolyamon. A tanfolyami vizsga nem valaminek a befejezését, sokkal inkább a kezdetét jelentette számukra: rövid idő alatt nagy hatókörű bázis-intézménnyé nőtték ki magukat. Sokrétű, magas színvonalú tevékenységükről számolnak be az alábbi írások. (A szerk.)

A pécsi Leőwey Klára Gimnáziumban megalakult Leőwey Drámatársaság 1996/97-es terveiről

Gimnáziumunkban 1996. április 16-án megalakult a Leőwey Drámatársaság, amely eljövendő munkáját tekintve a következő pontok szerint meghatározott tevékenységet kívánja kifejteni a középfokú oktatás területén.

A társaság *pedagógiai munkacsoport*ként szeretne tevékenykedni, s programja nagyrészt a gödöllői *Kerekasztal Társulás* pedagógiai elvein alapul. A csoport valamennyi tagja elvégezte a Kerekasztal Társulás, illetve a Pécsi Harmadik Színház szervezésében létrehozott drámapedagógiai tanfolyamot, melynek során testközelbe került a modern drámapedagógiai elméletekkel. Meggyőződésünk, hogy a magyar középfokú oktatásnak része kell hogy legyen a „dráma”, az a NAT által is hangsúlyozott terület, amely lehetővé teszi világunk jelenségeinek több oldalról való megközelítését, s az így szerzett információk helyes kezelését. Tevékenységünk fő céljai közt említendők a következők:

- Társulatunk nagyrészt irodalom- és nyelvtanárokból áll, akik a tanítás folyamán számot vetettek azzal a ténnyel, hogy a diákok közül a kötelező olvasmányokat sokan „felesleges nyügnék” érzik, s azok felett – mint az oktatáshoz tartozó „elbliccelhető” rossz felett – elsiklanak. Mi kedvet és érdeklődést szeretnénk teremteni ezeknek a – számunkra a kulturális világörökséget képező – műveknek a feldolgozásához.
- Szakmai tapasztalataink szerint a drámajáték-tevékenység a kamaszkorú fiatalokat „megnyitja”, a játék során egyénibb és sokrétűbb énjüket mutatják: a problémák közös – a tanárral horizontális kapcsolatban való – feldolgozása révén bátorítást kapnak egyéni konfliktusaik emberi módon történő megoldására.

Keret, távlati célok

A TIE-t 5 fős csoportban szeretnénk végezni. A team minden tagjának megvan a drámajáték-vezetői képzése (*Kőrösiné Vatai Éva, Haas Éva, Rédlí Mária, Zalay Szabolcs, Mádai Gabriella* – mindegyikük a gimnázium tanára).

Távlati céljaink között szerepel a középiskolai drámaoktatás bevezetésén és rendszeressé tételén kívül az is, hogy foglalkozásainkat idővel a városban, illetve a megyében is megismertessük, s a drámapedagógiai módszerek híveket szerezzünk.

Forma

Egy drámafoglalkozáshoz 3 óra időtartamra van szükségünk (180 perc: kétszer 80 perc, közte 20 perces szünettel). Hogy a délelőtti órák rendjét ne érintse, délutáni különfoglalkozás keretében tartanánk ezeket. Ez minden

évfolyam minden osztályának évi egy alkalmat jelentene. A foglalkozások 15-től 18 óráig tartanak.

Drámatársaságunk évenként 24-28 órát tart a négy évfolyamban. Ezek időszaki elosztása a tananyaggal összhangban zajlana. Az osztályokban magyar irodalmat tanító tanárok munkaközösségével a témát és az időpontot előzetesen egyeztetjük.

A tanulók megjelenése a drámaórákon kötelező.

A működés anyagi feltételei

Mivel a Társaság az önkormányzat és az iskola támogatására nem támaszkodhat, maga kénytelen megteremteni létének feltételeit. Ezt a mindenkori kulturális, és kifejezetten színházi tevékenységet szolgáló alapítványokhoz benyújtott pályázatok útján szándékozik biztosítani.

Az 1996/97-es tanév drámafoglalkozásainak témái (az irodalom és a történelem tantárgyak tükrében)

Ókor

A régi és új törvények a városlakók szemszögéből

- drámajáték Szophoklész Antigonéja alapján

Isten tenyerén

- drámajáték a bibliai döntéshelyzetekről

Középkor

A középkori törvények: másság és tolerancia

- drámajáték a katarokról

Lovagi etika a középkorban

- a Kerekasztal lovagjai

Reneszánsz

A reneszánsz korszak polgári etikája

- drámajáték Boccaccio: Dekameron c. műve alapján

A új vonzásában

- drámajáték Kolombusz Kristóf életéről

A XIX. század irodalma

Leszámolás az illúziókkal

- a XIX. század értékválságának bemutatása
Stendhal: Vörös és fekete c. műve alapján

A művész és a művészet válsága

- drámajáték Van Gogh életéről

A XX. század irodalma

Kinek a rendje?

- drámajáték József Attila életéről

Árulók

- drámajáték Sánta Ferenc: Az ötödik pecsét és Sartre: A fal c. műve alapján

Money, money, money...

- drámajáték a pénz témára Dürrenmatt: Holdfogyatkozás és Az öreg hölgy látogatása c. művei alapján

Nyelv és játék – gondolatok egy fesztiválról

Nyelvtanulás kreatívan

Sokan keresték a választ arra, hogyan lehetne a színjátszást az idegennyelv tanulásának szolgálatába állítani. Magyarországon e témának főleg angol és amerikai szakemberei ismertek, de francia pedagógusok is tettek jól használható munkákat a közös kosárba (*Jean-Claude Landier, Bernard Dufeu*)⁶. Minden adott hát ahhoz, hogy a francia nyelv magyarországi tanárait meggyőzhessük arról: érdemes ebben az irányban elindulni, hiszen a nyelvet tanuló diákok nagyobb kedvvel, játékosan és főleg kreatívan sajátíthatják el az idegen nyelvet. Bár nem ugyanaz a cél érhető el vele, mert az ilyen metódussal tanított diák nem feltétlenül lesz az idegnyelv virtuóza, s a helyesírás bajnoka, viszont az idegen nyelvben való tájékozódása biztosabbá, örömtelibbé válik, mert intellektusának teljes felületén kerül kapcsolatba a nyelvvel. A színjátszás és a nyelvtanulás párosításának hatékonyságát már az ötvenes években felismerték: azóta a klasszikusnak mondott módszerekben is fellelhető egy-egy szerepjáték, szimulációs és improvizációs gyakorlat. Innen már csak egy lépés a színjátszás! Tapasztalataim szerint a tanárok nagy részének ezt a lépést a legnehezebb megtenni. „Én sosem foglalkoztam színjátszással, hogyan is értenék hozzá?” – szabadkozni. Ezeknek a nyelvtanároknak a bátorítására dolgozott ki több éves oktatási programot a budapesti BCLE (Bureau de Coopération Linguistique et Éducative), *Alice Marteaux* irányításával. Az 1995/96-os tanév ennek a programnak a jegyében zajlott. Pásztón és Pécsen 1-1 hetes továbbképzés folyt a francia színjátszás témájában magyar és francia szakemberek irányításával, diákok és tanárok részére. Az év folyamán – minden erre igényt tartó tanár számára – lehetőséget teremtett a francia partner arra, hogy a pécsi fesztiválra készülõ darabját szakemberekkel megnézesse. A szakemberek feladata az volt, hogy egy hétvégén – a diákokkal és azok tanáraival együttműködve – technikailag tökéletesítse a produkciót. E szolgáltatás iránt nagy volt az érdeklődés az ország különböző pontjain. A BCLE igyekezetét igazolja, hogy a Pécsen bemutatott darabok nyelvi és színpadi színvonala – a szakmai zsüri hangsúlyozott értékelése szerint – ugrásszerűen megnőtt.

FTLF '96 (Pécs)

A **Francia Nyelvű Diákszínjátszó Fesztivált** 5 éve rendezzük Pécsen. Az ötletgazda *Poros András*, budapesti franciatanár, aki már hét évvel ezelőtt is rendezett hasonló mini-fesztivált a fővárosban.

Magyar és külföldi középiskolás csoportok mutatkoznak be 20 perces francia nyelvű produkcióval, szakzsüri előtt. Az elbírálás számos, előre megadott szempont szerint történik (érthetőség, színpadi jelenlét, a színházi eszközök egyszerűsége, a közönség figyelmének felébresztése és megtartása az előadás során, csoportmunka, ritmus stb.).

Az utóbbi években egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a pécsi mezőnyben csak az rúghat labdába, aki a színpadon „éli a nyelvet”. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy 20 perces időtartamra csak darab-részletet, dramatizált történetet vagy kreációt lehet tervezni, tehát a játékot mindenképpen meg kell előznie valamiféle írásbeli munkának.

A szervezők a következő elveket tartották szem előtt a négynapos rendezvényre való felkészülés során:

1. A fesztivál 500 résztvevője számára alkalmat kell adni arra, hogy az egyéves munka után a színházat ünnepként is megélje. Az idén az első napon megnyílt előttünk a Pécsi Nemzeti Színház, s nívós, francia nyelvű profielőadást láthattunk-hallhattunk. Egy másik estén a café-cabaret műfajt izlelgethették a fiatalok: mini-pódium az asztalok közt egy ír kocsmában, s két francia színész félórás produkciója.
2. A diákok és tanáraik a bemutatók után kerekasztal-beszélgetések során ismerjék meg a szakzsüri véleményét. Fő, hogy a gondolataikat megfogalmazó zsűritagok „használható” kritikát adjanak anélkül, hogy a döntést előrevetítenék. Ez – úgy hiszem – pusztán nyelvhasználat és fogalmazás kérdése.
3. A fellépő csoportok nemcsak horizontálisan kaptak összehasonlítási alapot munkájukhoz (hangsúlyozottan kértük őket, hogy nézzék meg egymás produkcióit), hanem kronológiai összevetésben is láthatták, mire képes egy-egy másik korcsoport. Bár a fesztivál résztvevőinek maximális életkora 18 év, versenyen kívül az idén is láthatta a közönség egy 10 évesekből álló gyermekcsoport és egy egyetemista színjátszókör előadását.
4. Mivel a fesztivál nemcsak verseny, hanem baráti találkozó is, igyekeztünk olyan fakultatív programokat is kitalálni, melyeken a magyar és külföldi résztvevők (az idén: Tunézia, Franciaország, Cseh Köztársaság, Belgium, Románia) együtt lehettek. Természetesen minden rendezvény hivatalos nyelve a francia!

⁶ Jean-Claude Landier – Gisele Barret: Expression, dramatique, théâtre (Hatier, Paris 1991.)

Bernard Dufeu: Sur les Chemins d'une Pédagogie de l'Etr (Edition Psychodramaturgie, Mainz, 1992)

5. S mert minden versenyfesztivál örömtűz és könnyözön kockázatával jár, s mert a legtöbb produkcióban a hibák mellett is van valami kiemelendő, fontosnak tartjuk azt, hogy a BCLE által finanszírozott külföldi fesztiválmeghívásokon kívül (La Roche-sur-Yon, Arad, Gent, Canteleu) sok más díj is gazdát találjon.

A rendezvény évenkénti megszervezéséhez természetesen jelentős pénzüsszeggel kell rendelkezünk. Partnerünk, a már többször említett BCLE mellett segítségünkre van a MÜM, Pécs városa, a Megyei Közgyűlés, a Magyar-Francia Ifjúsági Alapítvány, s több magyar-francia vegyesvállalat. A több mint 2 milliós költségvetés finanszírozásához így is részvételi díjak szedésére kényszerültünk. Az idén alapítványt hoztunk létre a Francia Nyelvű Diákszínház néven: fentmaradásunkra így több remény van. Vigasztal, hogy ezt egyre többen akarjuk, mert tudjuk: „egész világegyetem rejtőzik bennünk. Elég megtalálni a bejáratot ajtókat és kinyitni azokat.” (B. Dufeu)

S ki tudja, melyik nyelv a kulcs?

Vatai Éva

A középiskolai színháztudás szótára

(rendhagyó beszámoló a pécsi Leőwey Klára Gimnáziumban 1996. május 2-án lezajlott eseményekről)

LEŐWEY DRÁMA-NAP: három éve hagyományosan minden évben egy májusi délutánon megrendezésre kerülő színháztudás fesztivál, ahol az év folyamán az iskolában készült színdarabokat mutatják be.

SZÍNDARABOK: a szóban forgó rendezvényen öt előadást illettek ezzel az elnevezéssel:

1. Ionesco: Gyakorlatok (franciául)
rendező: Vatai Éva
2. Peter Handke: Segélykiáltás (németül)
rendező: Haas Éva
3. IV. Olasz Nyelvi Csoportja: A pad (olaszul)
rendező: Máday Gabriella
4. Vatai Éva: Merlin (franciául)
rendező: Vatai Éva
5. Labirintus SZÍNHÁZTUDÁS: Álom-keksz (magyarul)
rendező: Zalay Szabolcs

KLASSZIKUS SZÍNHÁZ: a francia színdarab valósította meg ezt a műfajt a szépség, a plasztikusság és a misztikusság jegyében (4)

ABSZURD SZÍNHÁZ: az öt darab közül kettő volt, amely ezzel a műfajjal próbálkozott. Az idegen nyelv ellenére gondolati mélységük a közönség számára érthető és élvezhető volt. (1,2)

LIMONÁDÉ: az olasz darab aknáztta ki e könnyed műfaj lehetőségeit, zajos sikerrel (3)

HAPPENING: a magyar színdarab választotta ezt a nagy hatású, a közönséget a szó szoros értelmében megmozgató, felrázó és elgondolkodtató műfajt. Az előadók és a nézők számára egyaránt lelkesítő (5)

FELKÉSZÍTŐ TANÁROK: négy megátalkodott diplomás, akik már hagyományosan azzal mulatják délutánjaikat, hogy órarenden és fizetésen kívül és túl tanítványaikkal színdarabot készítenek. A négy közül háromnak az a különös bűne van, hogy mindezt idegen nyelven (németül, franciául, olaszul) teszi. Nem létező rendezői képesítésük mellett drámajáték-vezetői bizonyítvánnyal viszont mind a négyen rendelkeznek.

SZÍNHÁZTUDÁS: 15-18 éves diákok, akiknek energiáit a pontszerzés és az egyetemre való felkészülés nem köti le teljesen és/vagy ellenállhatatlan vágyat éreznek arra, hogy kifejezzék önmagukat, színpadra kerüljenek és az életben próbálgatott szerepeken túl színpadi szerepeket is eljátszhatnak. Sőt, néha odáig merészkednek, hogy saját maguk írják meg a színdarabokat.

KÖZÖNSÉG: az iskola diákjai és tanárai, volt diákjai és diákok szülei.

ELISMERÉS: taps, kézrázás, gratulációk, gyerekszemek csillogása, szülők elérékenyülése; P. A. II.a. osztályos tanuló kérdése: „Tanárnő, ugye jövőre velünk is tetszik ilyet játszani?”

Máday Gabriella